

Preek 20 juli 2025 HWS Ontmoetingskerk
1 Korintiërs 16:1-4;13-14

Gemeente van Jezus Christus,

Overall waar je komt is er reclame. Op de televisie, posters, flyers, thuisbezorgd... En vrijwel al die reclame heeft één ding gemeenschappelijk: ze willen je geld hebben. De mooiste beloftes worden gedaan om maar iets aan je te verdienen. En niet alleen in reclame krijgen we die beloftes... Ook als we met elkaar praten. Zeker ook in deze tijd van het jaar. We horen over de mooiste vakanties, in de allerbeste hotels in de meest exotische plekken op deze wereld. En wanneer we dat horen denken we: dat wil ik ook... Maar dat kost geld...

En zo zijn er veel beloftes in het leven. Doe dit, ervaar dat, maak je leven gemakkelijker... Laat jezelf genieten, maak tijd vrij, ontvang vrijheid... Maar daar moet je wel iets tegenover zetten: geld... Geld is belangrijk. Met geld kun je doen wat je wil... Zonder geld dan is dat allemaal een stuk moeilijker... Het is niet fijn om afhankelijk te moeten zijn van hulp van anderen, of om met een zeer beperkt budget de week door te moeten komen... Zeker ook in deze tijd van het jaar. Voor je gevoel kan iedereen op vakantie, geweldige dingen doen... Maar jij, jij moet thuis blijven... Een gebrek aan geld maakt het leven moeilijker. En met geld... Ja, gevoelsmatig ligt dan misschien wel de wereld voor je open. Geld speelt een belangrijke rol in al onze levens.

En dat past ook goed bij onze huidige tijd en cultuur. Wij leven in een kapitalistische maatschappij die gericht is op het individu. In veel culturen, en zo was het vroeger ook in Nederland, is de familie het belangrijkste. Een aantal familieleden verdienen het geld en als gehele familie leef je daarvan. Was er iemand die niet kon werken, of schulden had, het werd samen opgevangen. Wij in onze westerse cultuur zijn vooral gericht op het eigen individu. Je zorgt voor je eigen geld, als je een gezin hebt ook daarvoor, maar daar houdt het dan eigenlijk altijd wel op. Je zorgt voor jezelf, en de ander moet het zelf maar zien te redden.

En zo heeft de één een goede baan, krijgt daarmee veel geld, en kan hij of zij gebruik maken van alle ruimte die onze consumptiemaatschappij biedt. Een paar keer per jaar op vakantie, vaak uit eten, een mooi huis met de meest moderne snuffjes, en een auto voor de deur met een waarde van tienduizenden euro's... En de ander ervaart dagelijks de stress of er geen financiële tegenvallers zijn die bovenop de huidige schulden komen... En die heeft het nog heel goed in vergelijking met veel mensen in het mondiale zuiden die een gebrek aan zelfs de meest basale levensbehoeften heeft... Rijk en arm...

Vaak is al bij de geboorte te voorspellen of iemand het later financieel goed zal hebben of niet. En daarvoor hoeft alleen maar naar de postcode worden gekeken. Staat je wieg in een goede buurt dan ligt de wereld voor je open: vaak twee ouders die samen voor je gaan, goede opleiding, goed netwerk... Solide basis voor de rest van je leven... Anders is het als je in een achterstandsbuurt opgroeit in een veel te klein huis, met vechtproblemen, met maar één ouder om je heen... Je begint het leven met een flinke achterstand... Rijk zijn... Of eigenlijk niet eens rijk zijn maar het 'gewoon' financieel goed voor elkaar hebben is niet zozeer iets van hard werken, maar van geluk. Veel mensen met een minimum inkomen verrichtten zwaardere werk en werken harder dan mensen die meer dan modaal verdienen. En toch die ongelijkheid...

Daar is wat aan te doen. Heel simpel. Voor de ene groep meer toeslagen en voor de andere groep juist meer belastingen. In Nederland is dat ook redelijk geregeld... Maar het is vaak niet genoeg of simpelweg niet goed, denk ook aan de toeslagenaffaire. Dat is in ons land. Maar ook in Nederland wordt er steeds weer gekort op ontwikkelingssamenwerking. Plat gezegd: de arme buitenlander die omkomt van de honger zoekt het maar uit...

In de Bijbel wordt er ook veel gezegd over geld. Sterker nog het is één van de onderwerpen waar Jezus het meeste over zegt. Ik vermoed dat als ik zo vaak als Jezus het over geld zou hebben dat een groot deel van de mensen weg zou gaan. Dat willen wij niet

horen. Want als de boodschap raakt aan je geld, raakt het ook al snel aan je manier van leven. De luxe die wij vaak gewend zijn... Paulus heeft het in ons Bijbelgedeelte van vandaag ook over geld. En van daaruit wil ik kijken naar de Bijbelse visie op geld.

In de eerste Korinthebrief beantwoordt Paulus onder andere een aantal vragen die gesteld waren door de gemeente. Kennelijk is er ook zo'n vraag gesteld over de collecte. Wij weten niet precies wat de vraag is, maar Paulus reageert kort en bondig. De christenen worden er toe opgeroepen om elke zondag te collecteren. En zo geld in te zamelen voor de gemeente in Jeruzalem. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er mensen met het geld naar Jeruzalem afreizen om de giften te overhandigen. Op andere plekken gaat het ook over deze collecte. Zo benoemt Paulus het in de brief aan de Romeinen. En in 2 Korinthe zijn er maar liefst twee hoofdstukken aan dit specifieke onderwerp gewijd. Maar hier is het maar kort. Kennelijk was er in de kerk in Jeruzalem veel armoede. Dat kunnen wij goed begrijpen. De gemeente daar is vervolgd en veel mensen zijn weggevlucht. Wat overblijft is een verzwakte en kennelijk ook een arme gemeente. Paulus ziet het als een taak om hen bij te staan.

Dat is ook een voorbeeld van samen kerk zijn. Eerder in de brief ging het over het lichaam van Christus. Als een lichaam zijn de kerken van Korinthe en Jeruzalem één. En als de één zwak is helpt de ander. Dat hoort zo, het moet zelfs...

Dat het moet laat Paulus geen twijfel over bestaan. Wij lezen: 'Wat de collecte voor de heiligen betreft' Het Griekse woord dat vertaald wordt met collecte komt alleen hier in het Nieuwe Testament voor. In andere Griekse teksten wordt het woord voornamelijk gebruikt voor het ophalen van belasting of contributie. Daar is niets vrijwillig aan. Je moet belasting betalen, je moet je contributie afdragen. Zo ook deze collecte, het is een verplichting... 'Wat de collecte voor de heiligen betreft, moet u de richtlijn volgen die ik aan de gemeenten in Galatië gegeven heb.' Moet... deze werkwoord-ervoeving vinden we vaak terug bij militaire bevelen. Paulus laat er geen enkel misverstand over verstaan. Hij beveelt letterlijk dat er gecollecteerd wordt en we lezen: 'laat ieder van u elke eerste dag van de week naar vermogen iets opzijleggen.' Het is naar vermogen, maar wel iedereen moet bijdragen. Hoe arm je ook bent. Paulus draagt op...

Ik weet niet hoe het met u is, maar ik krijg hier de kriebels van. Natuurlijk aan de ene kant weet ik dat het goed is om af te dragen voor de collecte... Maar om het zo bevelend te zeggen... Dat voelt niet goed... Het is mijn geld... Ik heb ervoor gewerkt... Daar heeft niemand anders wat over te zeggen... Hier kom ik op terug.

In de tweede Korinthebrief heeft Paulus het opnieuw over deze collecte. Daar slaat hij een iets andere toon aan. Enerzijds bevestigt hij dat het om een verplichting gaat, maar anderzijds staat er ook: 'Laat ieder zo veel geven als hij zelf besloten heeft, zonder tegenzin of dwang, want God heeft lief wie blijmoedig geeft.' God heeft lief wie blijmoedig geeft. Het is een verlangen om geld te geven...

Dat vind ik ook moeilijk. Met geld kun je veel, je kunt je leven mooier maken. Leuke dingen doen... Een goed gevulde bankrekening geeft ook zekerheid in onzekere tijden, veiligheid dus... En als je het weggeeft... Is het weg...

Kortom, u merkt, ik vind het een ingewikkeld onderwerp. Anders is het bij veel andere predikanten. Zo luister ik nog weleens naar preken van Amerikaanse collega's. Zij hebben het vaker over het onderwerp geld dan de gemiddelde Nederlandse dominee. En zij zijn er vaak ook best stellig in dan een tiende een goede maatstaf is naar wat je kunt en misschien wel hoort te geven. Dat onderbouwen ze ook op een Bijbelse manier. In het Oude Testament staat de regel dat de Israëlieten tienden van al hun inkomsten moesten afdragen. Dat geld werd besteed aan de tempeldienst en het was ook voor de levieten. Zo kon dat deel van het volk dat zich wijdde aan God leven van de geldgaven van anderen en konden ook offers en dergelijke betaald worden. Mooi systeem in het oude Israël dat sommigen dus ook één op één overnemen naar onze tijd. Tienden geven van je inkomsten.

Je ziet met name in die Amerikaanse kerken wat voor gevolgen dat heeft. Een kerk met ongeveer evenveel kerkgangers als wij heeft de mogelijkheid om bijvoorbeeld meerdere professionals aan te nemen. Bijvoorbeeld nog een extra predikant, maar soms ook een dokter, een verpleegkundige of een advocaat. Mensen die namens de kerk zich inzetten voor de medemens die het moeilijk heeft. Of er zijn kerken die het geld investeren in bijvoorbeeld een kledingbank of een kringloopwinkel. Mooi is dat. Door de tienden kun je als kerk veel meer betekenen. Tegelijkertijd denk ik dat de tiende geven geen norm kan en mag worden. Paulus schrijft ergens: 'u hoeft niet te geven van wat u niet hebt. Het is niet de bedoeling dat u door anderen te helpen zelf in moeilijkheden raakt. Er moet evenwicht zijn.' Dit is dus een waarschuwing tegen te veel geven. Als een tiende teveel is, geef het dan niet... Nergens in de Bijbel wordt ons opgedragen om meer te geven dan wij kunnen missen. Denk ook aan het verhaal van de arme weduwe bij de offerkist in de tempel. Zij gaf twee muntjes, volgens Jezus gaf ze van haar armoede en daardoor gaf ze meer dan alle anderen. Toch staat er nergens in die tekst dat wij net zo moeten doen... Je mag meer geven dan je kunt, maar houd rekening met je eigen mogelijkheden. Een tiende als norm is voor velen te veel...

En voor anderen te weinig... Johannes de Doper zegt 'Wie twee stel onderkleden heeft, moet delen met wie er geen heeft, en wie eten heeft moet hetzelfde doen.' Dat is geen tiende. Dat is vijftig procent... Maar dat is nog maar de helft van wat Jezus zegt. Jezus zelf zegt: 'wie geen afstand doet van al zijn bezittingen, kan mijn leerling niet zijn.' Zo...

Geld... Onze westerse cultuur zegt: verzamel meer én geld moet rollen... De Bijbel leert ons: geef veel ervan weg... Dat voelt niet goed... Ik zei het eerder al in de preek: Het is mijn geld... Ik heb ervoor gewerkt... Daar heeft niemand anders wat over te zeggen...

Alhoewel... Is het wel zo simpel... Natuurlijk ik werk en de afspraak is dan dat je x aantal euro krijgt. En anderen ontvangen toeslagen, een uitkering, pensioen... Jij hebt er recht op... Maar waarom? Met werken verdien je geld, maar verdien je ook de welvaart die wij in het westen kennen? Door de wereld heen gekeken en door de hele wereldgeschiedenis heen had de gemiddelde mens zwaarder werk dan wij, maar wij hebben een veel, heel veel luxer leven dan de gemiddelde mens. Verdienen wij dat?

Sterker nog... In de Bijbel staat 'elke goede gave, elk volmaakt geschenk komt van boven, van de Vader'. Onze geboorte en ons leven, onze mogelijkheid om te werken, de welvaart waar wij in mogen leven... Ook dat zijn geschenken van God... Meer nog... Door het geloof in Jezus Christus mogen wij er zeker van zijn dat wij zullen leven op de Nieuwe Wereld, het paradijs, tot in eeuwigheid... Ook dat is een geschenk... Meer nog... Paulus schrijft in 2 Korinthe: 'Tenslotte kent u de liefde die onze Heer Jezus Christus heeft gegeven: Hij was rijk, maar is omwille van u arm geworden opdat u door zijn armoede rijk zou worden.' Jezus zelf, de zoon van de Allerhoogste, heeft alles – alles opgegeven voor jou. Zijn rijkdom in de hemel bij Zijn Vader gaf Hij op. Werd Mens. Als Mens gaf Hij ook alles... Hij stierf naakt aan een kruis, door God verlaten... Zo gaf Hij ons het leven... En leven met Hem... Dat is ware rijkdom...

Alles wat wij hebben, hebben wij van God gekregen. Het is een geschenk. Stel je voor. Iemand krijgt honderd miljoen euro. Elke dag krijgt hij er nog eens honderdduizend euro bij. En die persoon krijgt de belofte dat op een dag hij zelfs nog tientallen miljarden zal ontvangen. Het is een beeld voor ons leven. God geeft, wij ontvangen. De gever vraagt aan de persoon die ontvangt: wil je iets van die rijkdommen delen? Kan die persoon nee zeggen... Nee, hij voelt zich, hij weet zich verplicht. Die verplichting verwijst Paulus naar. Al wat wij hebben is ontvangen. Geef een deel door, geef een deel terug. De verplichting... Maar dat is nog geen verlangen...

God geeft ons het leven, God geeft ons alles in dit leven, God geeft ons het eeuwige leven in het Koninkrijk van God... Wanneer je dat beseft dan gaan jouw wereldse rijkdommen in een ander licht staan. Je ziet de werkelijke waarde ervan en dat het geld in zichzelf een godheid is: de mammon. De mammon heeft mooie beloftes: geluk, veiligheid, genieten... Maar het vraagt grote offers... We zien

het om ons heen gebeuren. Mensen die zichzelf verrijken ten koste van een ander. De continue strijd en stress om zelf niet minder, maar meer te worden... Iets lagere prijzen, maar daardoor kinderen en volwassenen die voor een minimaal hongerloontje werkdagen van 14 uur of langer moeten maken... Onherstelbare milieuschade om zelf net wat meer geld over te houden... En een leven met geld... Het geeft niet waar wij op hopen. Wij vinden niet wat wij zoeken. Onrustig is ons hart... En dat blijft het wanneer wij de mammon dienen. Het wordt alleen maar erger.

Onrustig is ons hart totdat het rust vindt in u. Jezus zegt dat wij niet God en de mammon kunnen dienen. Het is maar al te vaak tegenovergesteld. De één preekt zelfverrijking ten koste van de ander. De ander preekt naastenliefde. De één geeft allerlei loze beloftes over het geluk dat je zult vinden als je genoeg offers brengt. De ander geeft de zeker dat Hij met je is, tot in eeuwigheid. Jezus geeft de keuze: de mammon of God.

Er is één duidelijke juiste keuze. Maar het is moeilijk om daar voor te kiezen. Het lijkt er vaak op dat onze hele maatschappij vol voor de mammon gaat. En de mammon wordt vrijwel overal verheerlijkt... Jezus leert ons dat geld niet een doel is in zichzelf, maar een middel. Een middel om mee te leven, maar vooral ook om de medemens mee te helpen. Wat kies jij? De mammon, met zijn valse beloftes? Of God, met Zijn liefde?

Jezus zegt het heel zwart-wit. Wij hoorden het ook bij de leefregel: 'Niemand kan twee heren dienen: hij zal de eerste haten en de tweede liefhebben, of hij zal juist toegewijd zijn aan de ene en de andere verachten. Jullie kunnen niet God dienen én de mammon.' Toch proberen wij dat wel vaak te doen... Ik wil u en ook mijzelf uitdagen. Kies vertrouwensvol voor God. Jaag niet naar geld en de beloften van de mammon, maar zoek en vind God. En daarmee... Geld is een middel, geen doel. Leef ermee, maar meer nog deel ervan uit. Geef ervan weg... Dat zal in eerste instantie heel moeilijk zijn. We ervaren de pijn die gepaard gaat met het wegdoen van de mammon... Maar al snel daarna mogen we ontdekken: geven is goed, is fijn, is prachtig...

Wanneer je ziet dat door jouw inzet, door jouw gaven, levens veranderd, verbeterd worden... Dat is prachtig, dat is naastenliefde, dat is liefde tot God... Geld is bij uitstek een middel dat we kunnen gebruiken om lief te hebben... Zoals God ons heeft liefgehad. Paulus schrijft: 'U bent in ieder opzicht rijk geworden om in alles vrijgevig te kunnen zijn, en uw vrijgevigheid leidt door onze bemiddeling tot dankzegging aan God.' Geld geven maakt gelukkig. Neem de uitdaging aan, en ontdek... Geef door van wat wij hebben ontvangen...

Nog een laatste noot. In de voorbereiding op deze preek fantaseerde ik over wat we zouden kunnen doen als de giften voor onze kerk flink zouden stijgen. En dat was in mijn voorstelling prachtig. Er ontstaat meer ruimte voor de jeugd, meer mogelijkheden om mensen te bereiken met het evangelie... Dat is het doel, dat mensen Jezus leren kennen, beter of voor de eerste keer. Geld is een middel... Een... niet het... Wij redden ons wel. Het kan beter, maar de Heilige Geest is met ons... Kijk vooral ook om je heen. Bid ervoor... Waar kan God jouw geld het beste gebruiken. Hier? Bij je burens? Bij die ene organisatie die zich inzet voor mensen hier of juist aan de andere kant van de wereld?

Bid, geef en ontdek hoe je ook met je geld de liefde van God kan leren kennen en die liefde kan verspreiden. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410